

MORATÓRIUM AKO NÁSTROJ OCHRANY DLŽNÍKA POČAS PREVENTÍVNEJ A INSOLVENČNEJ REŠTRUKTURALIZÁCIE¹

MORATORIUM AS A TOOL FOR DEBTOR PROTECTION DURING PREVENTIVE AND INSOLVENCY RESTRUCTURING

*Dominika Cukerová*²

<https://doi.org/10.33542/SIC2026-1-01>

ABSTRAKT

Moratórium by malo dlžníkovi pomôcť pri rokovaní o reštrukturalizačnom pláne, zachovaní prevádzky jeho podniku, či uchovaní hodnoty jeho majetku. V oboch typoch reštrukturalizačných konaní je dlžníkovi k dispozícii, hoci jeho konkrétna podoba, účinky, podmienky získania, či rozsah sa v mnohých smeroch líšia. Či tieto odlišnosti zodpovedajú rozdielom v úrovni finančných ťažkostí, ktoré obe reštrukturalizácie majú napomôcť riešiť, skúmal tento príspevok. Cieľom bolo porovnať dočasnú ochranu poskytovanú počas verejnej preventívnej reštrukturalizácie a účinky začatia insolvenčnej reštrukturalizácie, a na pozadí rozdielných finančných ťažkostí dlžníka formulovať vhodnosť právnej úpravy dočasnej ochrany v otázke podmienok jej získania, doby trvania, rozsahu a účinkov. Takto vymedzený zámer musel nutne zohľadniť mantinely, ktoré slovenskému zákonodarcovi vplynuli zo Smernice o reštrukturalizácii a insolvenčii.

ABSTRACT

The moratorium is designed to assist the debtor in negotiating a restructuring plan, maintaining the operational continuity of their enterprise, and preserving the value of their assets. In both of restructuring proceedings, this measure is available to the debtor; however, its specific form, effects, conditions for acquisition, and scope vary significantly. This paper examines whether these distinctions correspond to the differences in the levels of financial difficulties that both restructuring mechanisms are intended to address. The objective was to compare the temporary protection afforded during public preventive restructuring with the effects resulting from the initiation of insolvency restructuring, and to assess the appropriateness of the legal framework concerning the conditions for obtaining temporary protection, its duration, scope, and effects, against the backdrop of the differing financial distress faced by the debtor. This delineated intention necessarily had to take into account the confines that arise from the Slovak legislator's obligations under the Preventive Restructuring Directive.

I. ÚVOD

K riešeniu finančných ťažkostí dlžníka ponúka právna úprava viaceré nástroje. Je dobre známe, že včasné ozdravenie a v tejto súvislosti aj zachovanie podnikania pre prípad

¹ Táto práca bola financovaná EÚ NextGenerationEU prostredníctvom Plánu obnovy a odolnosti SR v rámci projektu č. 09I03-03-V04-00183.

² JUDr., PhD., Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta, Slovenská republika
Pavol Jozef Šafárik University, Faculty of Law, Slovak Republic.

finančných ťažkostí dlžníka, primárne sleduje preventívna reštrukturalizácia a insolvenčná reštrukturalizácia. Praktická využiteľnosť oboch nástrojov je zúžená na dlžníkov – právnické osoby.³ Kým preventívna reštrukturalizácia predstavuje inštitút európskeho pôvodu, ktorý ako výsledok implementácie európskej Smernice o reštrukturalizácií a insolvenčii⁴ našiel svoje miesto v Zákone o riešení hroziaceho úpadku,⁵ tzv. insolvenčná reštrukturalizácia predstavuje nástroj záchrany skôr čisto vnútroštátneho pôvodu, ktorého právny rámec je obsiahnutý v Zákone o konkurze a reštrukturalizácií.⁶

Pri ich výbere síce dlžník môže cítiť istý priestor voľnosti, konečné rozhodnutie však môže byť podmienené viacerými faktormi.⁷ Jedným z nich je úroveň finančných ťažkostí, ktorým dlžník čelí. Kým preventívnu reštrukturalizáciu môže dlžník využiť výlučne pri riešení hroziaceho úpadku vo forme hroziacej platobnej neschopnosti,⁸ vážnejšie finančné ťažkosti v podobe úpadku s cieľom zachovať podnikanie dlžníka dokáže napraviť už len insolvenčná reštrukturalizácia.⁹

Keďže oba nástroje smerujú k riešeniu rozdielnej úrovne finančných ťažkostí, z podstaty veci nejde o vzájomne zastupiteľné alternatívy.¹⁰ Napriek mnohým ďalším rozdielom v podmienkach začatia a priebehu oboch ozdravných procesov, je možné vidieť viaceré spoločné črty, príznačné pre oba mechanizmy záchrany. Jednou z nich je moratórium, ktorého podstatu doktrína vysvetľuje najmä ako podpora dlžníka (tzv. *breathing space*)¹¹ počas rokovaní s veriteľmi o reštrukturalizačnom pláne, ochrana jeho majetku pred individuálnymi zásahmi veriteľov, či zabezpečenie podmienok pre pokračovanie podnikateľskej činnosti dlžníka.¹² Niektorí autori vnímajú moratórium dokonca ako nástroj, ktorý má dlžníka motivovať k včasnému riešeniu jeho finančných problémov.¹³ Nemáme teda pochybnosti o tom, že dopad moratória na priebeh ozdravného procesu môže byť kľúčový.

V rámci insolvenčnej reštrukturalizácie nastupuje táto ochrana automaticky,¹⁴ pri preventívnej reštrukturalizácii len za splnenia určitých podmienok, ktorých podstata spočíva v získaní súhlasu potrebnej väčšiny veriteľov.¹⁵ Na prvý pohľad sa tak môže zdať, že rozdielna úroveň finančných ťažkostí dlžníka a moratórium predstavujú vzájomne previazané témy. Tam, kde platobná neschopnosť len hrozí, sa môže javiť potreba ochrany a podpory dlžníka menej

³ Fyzické osoby podnikatelia môžu využiť v súvislosti so svojím ozdravením oddĺženie vo forme splátkového kalendára (§ 168 a nasl. ZKR), hoci nejde o nástroj, ktorého primárnym cieľom by bolo zachovanie podnikania dlžníka.

⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1023 z 20. júna 2019 o rámcoch preventívnej reštrukturalizácie, o oddĺžení a diskvalifikácii a o opatreniach na zvýšenie účinnosti reštrukturalizačných, konkurzných a oddľžovacích konaní a o zmene smernice (EÚ) 2017/1132, ďalej aj ako len „Smernica o reštrukturalizácii a insolvenčii“ alebo v skratke „SRI“.

⁵ Zákon č. 111/2022 Z. z. o riešení hroziaceho úpadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ďalej aj ako len „Zákon o riešení hroziaceho úpadku“ alebo v skratke „ZoRHÚ“.

⁶ Zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ďalej aj ako len „Zákon o konkurze a reštrukturalizácii“ alebo v skratke „ZKR“.

⁷ Oba nástroje sú koncipované ako dobrovoľné, ktorých využitie je výlučne na rozhodnutí dlžníka.

⁸ Ustanovenie § 1 ods. 1 ZoRHÚ.

⁹ Ustanovenie § 108 ods. 1 ZKR. Pozri tiež DOLNÝ, J. Testovanie úpadku a hroziaceho úpadku dlžníka z pohľadu slovenského právneho poriadku. In: STUDIA IURIDICA Cassoviensia, roč. 11, č. 2, 2023, s. 3 – 13.

¹⁰ Z toho tiež vidieť, že nie všetky podoby finančných ťažkostí sú riešiteľné tou, či onou reštrukturalizáciou. Vedľa hroziacej platobnej neschopnosti a stále mimo úpadok sa totiž môžu vyskytnúť aj iné podoby finančných ťažkostí, pre riešenie ktorých aktuálna právna úprava neponúka žiaden osobitne koncipovaný nástroj záchrany. Napríklad pre prípad hroziaceho úpadku vo forme hroziaceho predĺženia.

¹¹ Pozri PATERSON, S. Restructuring moratoriums through an information-processing lens. In: Journal of Corporate Law Studies, Vol. 23, No. 1, 2023, p. 40. [online] [cit. 20. septembra 2025]. Dostupné online: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4283828.

¹² Napríklad McCONMACK, G. The European Restructuring Directive and stays on creditor enforcement actions. In: International Insolvency Review, Vol. 30, Issue 51, 2021, p. 67 - 88.

¹³ Pozri HARVEY, R. M. Chapter 11 in Transition – From Boom to Bust and into the Future. In: American Bankruptcy Law Journal, Issue 81, 2007, p. 463 and 471.

¹⁴ Pozri § 113, 114 ZKR.

¹⁵ Pozri § 17 a nasl. ZoRHÚ.

naliehavá, ako tam, kde úroveň finančných ťažkostí už dosiahla stav úpadku. Od tejto hypotézy by sme sa chceli pri riešení moratória odraziť a zistiť, aké sú podmienky ochrany dlžníka v podobe moratória v rámci preventívnej a insolvenčnej reštrukturalizácie.

Cieľom je zistiť mieru previazanosti medzi úrovňou finančných ťažkostí dlžníka a jednotlivými moratóriami. Za tým účelom porovnáme podmienky, účinky a rozsah jednotlivých moratórií a pokúsime sa z toho vyvodiť, či v tomto smere reflektujú na rozdielnu úroveň finančných ťažkostí dlžníka. Uvedomujeme si však, že vzťah medzi moratóriom a úrovňou finančných ťažkostí nemusí byť striktne priamočiary a že do jeho právneho rámca vstupuje nemalé množstvo ďalších faktorov. Moratórium by nemalo dlžníka vo vzťahu k veriteľom neprimerane zvýhodňovať. Najst' vhodný balans v postavení dlžníka a veriteľov považujeme preto za esenciálny faktor celej právnej úpravy moratória. Okrem toho, ak si uvedomíme európsky pôvod predinsolvenčného moratória, je nutné vnímať aj isté mantinely vopred dané Smernicou o reštrukturalizácií a insolvencií. Porovnávať slovenské riešenie so zahraničnými právnymi úpravami má preto zmysel primárne tam, kde existuje len minimálny stupeň harmonizácie. V tomto smere sa budeme obzerať najmä po tých podmienkach v právnej úprave, ktoré by mohli prístup dlžníka k moratóriu zjednodušovať alebo naopak sťažovať. Inšpiráciu budeme hľadať v právnej úprave Českej republiky, pričom výber tejto krajiny nie je vôbec náhodný. Vzhľadom na jej (nielen) geografickú blízkosť je potenciál konkurovať si v súťaži predinsolvenčných a insolvenčných právnych úprav pomerne vysoký.

Problematika netrpí deficitom odborného záujmu. Doktrína už ponúkla nemalé množstvo zdrojov, ktoré sa problematike preventívnej a insolvenčnej reštrukturalizácie venujú,¹⁶ preto pri základnom inštitucionálnom vymedzení moratória je možné čerpať z viacerých monografických a časopiseckých diel ako domácich, tak zahraničných autorov. Riešená téma však osobitne spracovaná nebola. Možnosť nadviazať na výsledky aplikačnej praxe je stále výrazne redukovaná pre nízku frekvenciu využívania preventívnej reštrukturalizácie v domácom právnom prostredí.¹⁷ Pre porovnanie moratórií bude preto kľúčová najmä analýza ich právnych úprav obsiahnutých v Zákone o riešení hroziaceho úpadku, Zákone o konkurze a reštrukturalizácií, Smernici o reštrukturalizácií a insolvencií a porovnávaných právnych predpisoch Českej republiky. Snád' sa nám podarí takto získané poznatky využiť v záverečnej časti príspevku k induktívnej tvorbe záverov v nastolených otázkach o previazanosti medzi úrovňou finančných ťažkostí dlžníka a inštitútom moratória.

II. PREDINSOLVENČNÉ MORATÓRIUM V. MORATÓRIUM V INSOLVENČNEJ REŠTRUKTURALIZÁCIÍ: POROVNANIE

Domácomu čitateľovi dlžime krátku terminologickú odbočku. Ústredným pojmom nášho príspevku je totiž moratórium, ktorý Zákon o riešení hroziaceho úpadku, ani Zákon o konkurze a reštrukturalizácií vôbec nepoužíva. A dokonca tento pojem nepoužíva ani Smernica o reštrukturalizácií a insolvencií v súvislosti s harmonizáciou preventívnej reštrukturalizácie.

¹⁶ K obom reštrukturalizáciám existuje literatúra komentárového typu, k insolvenčnej reštrukturalizácií ĎURICA, M. Zákon o konkurze a reštrukturalizácií. Komentár. 4. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2021. 1496 s. alebo POSPÍŠIL, B. a kol. Zákon o konkurze a reštrukturalizácií. Komentár. 2. vydanie. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016, 1044 s.. K preventívnej reštrukturalizácií PAULUS, G. CH., DAMMANN, R. European Preventive Restructuring. Directive (EU) 2019/1023. Article-by-Article Commentary. München : C. H. Beck, 2021, p. 297, ale aj iné diela napríklad SCHÖNFELD, J. a kol. Preventivní reštrukturalizace: Revoluce v oblasti sanací podnikatelských subjektů. Praha : C. H. Beck, 2021. 265 s. alebo DURČINSKÁ, J., MAŠUROVÁ, A. Preventívne formy riešenia hroziaceho úpadku (transpozícia smernice (EÚ) 2019/1023 o reštrukturalizácií a insolvencií z komparatívneho pohľadu). Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2023, 64 s.

¹⁷ Od účinnosti Zákona o riešení hroziaceho úpadku, t. j. od 17. júla 2022 bolo doposiaľ publikované v Obchodnom vestníku pod kapitolou preventívne reštrukturalizácie len jedno oznámenie súdu o povolení verejnej preventívnej reštrukturalizácie a aj to bez poskytnutia dočasnej ochrany. [online] [cit. 17. septembra 2025]. Dostupné online: <https://obchodnyvestnik.justice.gov.sk/ObchodnyVestnik/Web/Detail.aspx?IdOVod=3565&csrt=15884338895689989782>.

V domácom prostredí nejde teda o legálny pojem, preto je na mieste začať krátkym terminologickým spresnením. Ak v príspevku operujeme s pojmom moratória, čitateľ by si pod ním mal predstaviť ochranné efekty predinsolvenčných a insolvenčných procesov. Tie pôsobia na viacerých úrovniach. Väčšina z nich sleduje primárne ochranu dlžníka pred úsilím jeho veriteľov o individuálne uspokojenie pohľadávok, nájdeme medzi nimi však aj také, ktoré usilujú skôr o plynulejší chod reštrukturalizačného konania, či dokonca ochranu samotných veriteľov.¹⁸ Bez väzby na konkrétny právny poriadok sa v odbornej literatúre tieto ochranné efekty bežne sumárne označujú pojmom moratórium.¹⁹ Jeho konkrétne pomenovanie, obsah a účinky sa naprieč národnými jurisdikciami prirodzene líšia.

V kontexte slovenskej právnej úpravy zodpovedá moratóriu v rámci verejnej preventívnej reštrukturalizácie koncept dočasnej ochrany upravený v § 17 a nasl. ZoRHÚ.²⁰ V texte však niekedy označíme dočasnú ochranu aj ako predinsolvenčné moratórium.²¹ Oproti tomu ochranné efekty insolvenčnej reštrukturalizácie sa súhrne neoznačujú žiadnym osobitným názvom, Zákon o konkurze a reštrukturalizácii v tejto súvislosti hovorí len veľmi jednoducho o účinkoch začatia reštrukturalizačného konania. Ako moratórium v insolvenčnej reštrukturalizácii vnímame preto v prvom rade účinky začatia tohto konania tak ako sú vymedzené v § 114 ZKR. Nejde však o ich kompletný zoznam. Niektoré ďalšie vidieť roztrúsené na rôznych miestach Zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Nasledujúce pasáže príspevku tak budú usilovať o porovnanie dočasnej ochrany a tých účinkov začatia reštrukturalizačného konania, ktoré majú voči dlžníkovi ochranný efekt, vytvárajú vhodné podmienky k príprave reštrukturalizačného plánu a priaznivo pôsobia aj vo vzťahu k veriteľom.

1. Časový faktor: Začiatok a doba trvania moratórií

Spoločným znakom oboch moratórií je, že pôsobia vždy od začiatku reštrukturalizácie. Dlžník nemá v tomto smere možnosť výberu a nastúpenie účinkov ktoréhokoľvek moratória odsunúť na neskorší okamih.

V rámci verejnej preventívnej reštrukturalizácie musí dlžník o moratórium požiadať a môže tak urobiť len raz spolu s návrhom na povolenie verejnej preventívnej reštrukturalizácie. Súd ju na základe žiadosti dlžníka poskytne v rámci rozhodnutia, ktorým verejnú preventívnu reštrukturalizáciu povolí.²² Je vylúčené, aby dlžník požiadal o dočasnú ochranu neskôr v priebehu konania, resp. až po tom, ako súd verejnú preventívnu reštrukturalizáciu povolil. Ak sa potreba dočasne chrániť dlžníka pred individuálnymi postihmi zo strany veriteľov ukáže až počas verejnej preventívnej reštrukturalizácie, inštitút moratória nie je v tomto smere dostatočne pružný na to, aby takúto ochranu poskytol. Potreba dočasne chrániť dlžníka, či

¹⁸ V kontexte slovenskej právnej úpravy napríklad spočívanie lehôt pre uplatnenie práva voči dlžníkovi vrátane lehôt na uplatnenie nárokov z odporovateľných právnych úkonov počas trvania dočasnej ochrany (§ 20 ods. 9 ZoRHÚ) alebo obmedzenie dispozičných oprávnení dlžníka (§ 19 ods. 1 ZoRHÚ).

¹⁹ V anglicky hovoriacich krajinách sa okrem moratória (UK terminológia) používa ako jeho jazykový ekvivalent pojem „stay“ (typická USA terminológia). Pojem „stay“ používa v anglickej jazykovej verzii aj Smernica o reštrukturalizácii a insolvenčii. Terminologická zhoda v pojme „stay“ v podstate tiež potvrdzuje, že nemalým zdrojom legislatívnej inšpirácie pri tvorbe textu európskej Smernice o reštrukturalizácii a insolvenčii bolo americké bankrotové právo. Niektorí autori v tejto súvislosti dokonca označujú smernicu za európsku odpoveď na Kapitulu 11 amerického Konkurzného zákona (*Chapter 11 of the US Bankruptcy Code*). Pozri McCONMACK, G. The European Restructuring Directive and stays on creditor enforcement actions. In: *International Insolvency Review*, Vol. 30, Issue 51, 2021, p. 67.

²⁰ V tomto bode sa žiada uviesť, že dočasná ochrana je prístupná pre dlžníka len v rámci verejnej preventívnej reštrukturalizácie. Neverejná preventívna reštrukturalizácia takýto alebo obdobný inštitút neponúka.

²¹ Pojem všeobecné moratórium ale použila dôvodová správa k Zákonu o riešení hrozaceho úpadku v súvislosti s vysvetlením dočasnej ochrany. Dôvodová správa k Zákonu o riešení hrozaceho úpadku, s. 41. [online] [cit. 22. septembra 2025]. Dostupné online: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=505070>.

²² Podľa § 17 ods. 1 ZoRHÚ „Súd poskytne dlžníkovi dočasnú ochranu v rozhodnutí o povolení verejnej preventívnej reštrukturalizácie na obdobie troch mesiacov ...“

zabezpečiť plynulejší chod preventívnej reštrukturalizácie tak musí byť dlžníkovi známa už pri príprave verejnej preventívnej reštrukturalizácie.

Doba trvania je však pri oboch moratóriách upravená rozdielne. Trvanie dočasnej ochrany je časovo limitované. Podľa § 17 ods. 1 ZoRHÚ ju súd poskytne na obdobie troch mesiacov. Jej ďalšie predĺženie je za splnenia určitých podmienok možné, opäť na základe žiadosti dlžníka rozhodnutím súdu, a to o ďalšie tri mesiace. Celkové trvanie dočasnej ochrany ohraničuje Zákon o riešení hroziaceho úpadku dobou šiestich mesiacov.²³ Z toho vyvodzujeme, že dlžník môže požiadať o predĺženie dočasnej ochrany len raz.²⁴

Účinky moratória v rámci insolvenčnej reštrukturalizácie nastupujú dňom začatia reštrukturalizačného konania. Za deň začatia konania sa považuje deň nasledujúci po dni, kedy došlo k zverejneniu uznesenia súdu o začatí reštrukturalizačného konania v insolvenčnom registri.²⁵ Rozdielne od predinsolvenčného moratória však jeho trvanie nie je časovo ohraničené a pôsobí bez prerušenia počas celej doby trvania insolvenčnej reštrukturalizácie.²⁶

2. Moratórium: Automatická alebo poskytnutá ochrana dlžníka?

V tomto bode sa obe moratória podstatne líšia. Ako sme naznačili vyššie, v insolvenčnej reštrukturalizácii nastupuje moratórium v podobe účinkov začatia konania automaticky, bez toho, aby o tento typ ochrany musel dlžník usilovať splnením osobitných podmienok.²⁷ Pri verejnej preventívnej reštrukturalizácii je situácia odlišná. Už vyššie bolo spomenuté, že dlžník musí o moratórium, resp. dočasnú ochranu požiadať. O jej poskytnutí rozhodne súd, len ak s tým podľa § 17 ods. 1 ZoRHÚ:

- „vyjadřila súhlas väčšina veriteľov počítaná podľa výšky ich nespriaznených pohľadávok alebo
- vyjadřilo súhlas aspoň 20% všetkých veriteľov počítaných podľa výšky ich nespriaznených pohľadávok a v koncepte plánu čiastočné odpustenie pohľadávky alebo uznanie jej čiastočnej nevymáhateľnosti nepresahuje u žiadneho z veriteľov 20% jeho pohľadávky a odklad splácania žiadnej z pohľadávok nepresiahne jeden rok.“

Formulácia § 17 ods. 1 ZoRHÚ jasne ukazuje, že pokiaľ bude požiadavka súhlasu potrebnej väčšiny veriteľov splnená, súd nemá inú možnosť ako dočasnú ochranu poskytnúť. Pri rozhodovaní o dočasnej ochrane súd neposudzuje iné faktory, napríklad či jej poskytnutie je alebo nie je nevyhnutné, či skutočne podporuje ciele preventívnej reštrukturalizácie, ako napredujú rokovania medzi dlžníkom a veriteľmi alebo ako sa prejaví v pozícií nesúhlasiacich veriteľov. Posúdenie týchto skutočností sa akoby presúva smerom k veriteľom, pri ktorých sa predpokladá, že v rámci prejavenej súhlasy alebo nesúhlasy tieto skutočnosti zvažia. Z toho možno vidieť, že hoci o poskytnutí dočasnej ochrany dlžníka rozhoduje súd, v konečnom dôsledku je postavená na konsenzuálnom základe.

Ak si uvedomíme, že dočasná ochrana má dlžníka pred veriteľmi chrániť, požiadavka súhlasu určitej masy veriteľov ako *conditio sine qua non* k jej poskytnutiu môže prinášať určitý praktický paradox. Či dlžník bude pred veriteľmi chránený môže byť totiž v konečnom dôsledku v rukách práve tých, pred ktorými má byť dlžník vlastne chránený. Oproti insolvenčnej reštrukturalizácii tak cesta dlžníka k predinsolvenčnému moratóriu nemusí byť

²³ Pozri § 18 ods. 3 ZoRHÚ.

²⁴ Ustanovenie § 18 ods. 1 ZoRHÚ umožňuje dlžníkovi podanie takejto žiadosti najskôr 30 dní a najneskôr 10 dní pred uplynutím dočasnej ochrany. Na žiadosť podanú mimo takto vymedzený časový rámec sa neprihliada.

²⁵ Pozri § 113 ods. 3 v spojení s § 114 ods. 1 a § 199 ods. 9 ZKR.

²⁶ Podľa § 114 ods. 4 ZKR „Ak tento zákon neustanovuje inak, účinky začatia reštrukturalizačného konania zanikajú zverejnením oznámenia o nadobudnutí právoplatnosti uznesenia o zastavení reštrukturalizačného konania.“

²⁷ Pozri § 114 ZKR.

vôbec jednoduchá. Argumenty o vysoko konsenzuálnom charaktere verejnej preventívnej reštrukturalizácie, na ktorom je nutné trvať, či úsilí zabrániť zneužívaniu inštitútu zo strany nepoctivých dlžníkov pre jeho ochranné účinky, nemusia byť dostatočne presvedčivé. Domnievame sa, že pomerne krátka doba trvania dočasnej ochrany by riziko zneužívania mala minimalizovať. Navyiac, nie všetky účinky dočasnej ochrany majú nutné ochranný efekt len vo vzťahu dlžníkovi. Niektoré z nich smerujú skôr k tomu, aby vytvorili lepšie podmienky pre vedenie reštrukturalizačného konania, či dokonca zvyšujú komfort aj na strane veriteľov pri uplatňovaní niektorých ich práv. Ak trváme na tom, aby úprava moratória predstavovala vhodný balans v postavení dlžníka a veriteľa, domnievame sa, že v otázke podmienok, za ktorých je dočasná ochrana poskytnutá, možno tento balans len ťažko dohľadať.

Hoci z pohľadu dlžníka môže takáto úprava vyznievať pomerne radikálne, v určitých bodoch môže byť pre dlžníka vo výsledku prospešná.²⁸ Napríklad nedostatok podpory na strane veriteľov môže dlžníka vopred upozorňovať na problémy všade tam, kde pre úspešné ozdravenie podnikateľa bude nutný súhlas určitej väčšiny veriteľov, typicky pri schvaľovaní verejného preventívneho reštrukturalizačného plánu. Tiež skutočnosť, že dlžník nedokáže určitých veriteľov obísť, ak chce ťažiť z ochranných efektov moratória, môže paradoxne prispieť k vyššej dôvere medzi dlžníkom a veriteľmi a k ich presvedčeniu o poctivom zámere dlžníka ozdraviť sa a pokračovať v podnikaní.

Podmienky pre predĺženie dočasnej ochrany sú koncipované mierne odlišne od podmienok pre poskytnutie dočasnej ochrany. Dlžník musí o predĺženie dočasnej ochrany požiadať súd, pričom k žiadosti musí priložiť súhlas veriteľského výboru. Ten však podľa § 18 ods. 2 ZoRHÚ obdrží len ak „v rokovaniach o verejnom pláne dosiahol náležitý pokrok a predĺženie dočasnej ochrany je nevyhnutné na dosiahnutie účelu verejnej preventívnej reštrukturalizácie.“²⁹ Dosiahnutie pokroku v rokovaniach s veriteľmi a nevyhnutnosť dočasnej ochrany vo vzťahu ku cieľom preventívneho riešenia je nutné vnímať ako kľúčové podmienky pre predĺženie dočasnej ochrany. Takéto nazeranie potvrdzuje aj dôvodová správa k Zákonu o riešení hroziaceho úpadku, keď uvádza, že „iné dôvody predĺženia dočasnej ochrany sa v súlade so smernicou nepripúšťajú, a to ani v prípade, ak by dlžník získal súhlas veriteľského výboru.“³⁰ Dlžník by mal preto v žiadosti uviesť a náležite zdôvodniť naplnenie vyššie označených kľúčových podmienok, bez splnenia ktorých by súd nemal predĺženie dočasnej ochrany dlžníka pripustiť.

3. Rozsah a účinky moratórií

Rozsah oboch moratórií sa jemne líši. Pri oboch platí, že dlžník nemá možnosť rozsah moratórií modifikovať a ich účinky koncentrovať smerom len k niektorým veriteľom. Kým účinky začatia insolvenčnej reštrukturalizácie nastupujú automaticky vo vzťahu ku všetkým veriteľom s výnimkou veriteľov tzv. prednostných pohľadávok,³⁰ dočasná ochrana vytvára štít pred iniciatívou všetkých veriteľov okrem prípadu, že ide o „existujúce alebo budúce pracovnoprávne nároky súčasných alebo bývalých zamestnancov.“³¹ Rozdielne od účinkov začatia reštrukturalizačného konania sa tak z rozsahu dočasnej ochrany vymkli zamestnanci dlžníka bez ohľadu na to, kedy im pracovnoprávny nárok voči dlžníkovi vznikol.

²⁸ Domnievame sa však, že to nebolo priamym zámerom slovenského zákonodarcu. V dôvodovej správe k Zákonu o riešení hroziaceho úpadku bližšie vysvetlenie požiadavky súhlasu veriteľov chýba.

²⁹ Dôvodová správa k Zákonu o riešení hroziaceho úpadku, s. 41. [online] [cit. 28. septembra 2025]. Dostupné online: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=505070>.

³⁰ Podľa § 120 ods. 2 ZKR „Pohľadávky, ktoré vznikli voči dlžníkovi počas reštrukturalizačného konania, pracovnoprávne nároky, na ktoré nárok vznikol za obdobie kalendárneho mesiaca, v ktorom došlo k začatiu reštrukturalizačného konania, odmena správcu a nepeňažné pohľadávky sa v reštrukturalizácii neuplatňujú prihláškou (ďalej len „prednostné pohľadávky“).“

³¹ Ustanovenie § 20 ods. 10 ZoRHÚ.

Účinky oboch moratórií pôsobia na viacerých úrovniach; väčšina z nich smeruje ochrane dlžníka pred veriteľmi, niektorým ide skôr o vytvorenie vhodného prostredia pre vyjednávanie o reštrukturalizačnom pláne, či zvýšenie komfortu aj na strane veriteľov. Ich podrobné vysvetlenie už ponúkli neraz iní autori, prípadne obsiahli iné zdroje, preto na nich na tomto mieste len odkážeme.³² Naším zámerom je teraz ponúknuť ich porovnanie a na tomto pozadí zistiť, či reflektujú na rozdielnú úroveň finančných ťažkostí dlžníka, ku ktorých riešeniu oba moratória majú prispieť. Ich typovo porovnateľné účinky sumarizuje nasledovná tabuľka:

Aktívna konkurzná imunita, ktorá dlžníka zbavuje povinnosti podať návrh na vyhlásenie konkurzu
<p>Dočasná ochrana: Ustanovenie § 20 ods. 1 ZoRHÚ Počas dočasnej ochrany nemá dlžník povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu. Informačná povinnosť štatutárneho orgánu dlžníka podľa § 12 ZoRHÚ však trvá naďalej. Jej podstatou je nutnosť bezodkladne písomne informovať súd, správcu, veriteľský výbor a veriteľov, ktorí súhlasili s poskytnutím dočasnej ochrany, o úpadku, ktorý nastal počas verejnej preventívnej reštrukturalizácie.</p>
<p>Účinky začatia reštrukturalizačného konania: Ustanovenia § 11 ods. 2 ZKR, § 74a ods. 5 písm. c) ZKR, § 117 ZKR Zákon neobsahuje ustanovenie, ktoré by výslovne zbavilo dlžníka povinnosti podať návrh na vyhlásenie konkurzu v momente, ako začne reštrukturalizačné konanie. Ustanovenie § 117 ZKR však potvrdzuje, že dlžník má možnosť, nie však povinnosť, podať návrh na vyhlásenie konkurzu. Ak by tak urobil po začatí reštrukturalizačného konania, súd by jediným uznesením reštrukturalizačné konanie zastavil, začal konkurzné konanie a dokonca vyhlásil konkurz na jeho majetok. Negovať aktívnu konkurznú imunitu ako účinok začatia reštrukturalizačného konania by tak nedávalo zmysel. Ak by totiž existovala povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu aj po začatí reštrukturalizačného konania, v kontexte následkov § 117 ZKR by si dlžník jej splnením v podstate vždy pod sebou odpíliť konár. Na druhej strane je nutné vidieť, že povinnosť dlžníka podať návrh na vyhlásenie konkurzu viaže § 11 ods. 2 ZKR na moment zistenia alebo zistiteľnosti úpadku, s nesplnením ktorej ako následok nastupuje zákonná zmluvná pokuta. Nie však vždy. Podľa § 74a ods. 5 písm. c) ZKR dlžník nie je ohrozený zákonnou zmluvnou pokutou za oneskorené podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu, ak preukáže, že v lehote podľa § 11 ods. 2 ZKR (t. j. tých 30 dní od zisteného alebo zistiteľného úpadku) poveril správcu vypracovaním reštrukturalizačného posudku a podal návrh na povolenie reštrukturalizácie, na základe ktorého súd povolil reštrukturalizáciu. Hoci zjednodušene, ale fakticky možno vidieť v týchto účinkoch aktívnu konkurznú imunitu.</p>
Pasívna konkurzná imunita, ktorá bráni vyhláseniu konkurzu na majetok dlžníka
Dočasná ochrana: Ustanovenia § 20 ods. 2 ZoRHÚ, § 16 ods. 1 ZKR

³² Napríklad ĎURICA, M. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár. 4. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2021. 1456 s., POSPÍŠIL, B. a kol. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár. 2. vydanie. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016, 1044 s., HRABÁNKOVÁ, K. Verejná preventívna reštrukturalizácia ako sanačný proces podnikateľa v komparácii s českou právnou úpravou. In: STUDIA IURIDICA Cassoviensia. 2024, roč. 12, č. 2, s. 56, CUKEROVÁ, D. O ingerencii verejnej moci pri preventívnej reštrukturalizácii. In: Zásahy verejnej moci do podnikania a obchodovania: Pocta profesorovi Jánovi Husárovi. Košice : Univerzita P.J. Šafárika v Košiciach, 2022, s. 46, ale aj niektorí ďalší a tiež dôvodová správa k Zákonu o riešení hroziaceho úpadku, s. 41. [online] [cit. 29. septembra 2025]. Dostupné online: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=505070>.

Podľa § 20 ods. 2 ZoRHÚ trvanie dočasnej ochrany bráni vyhláseniu konkurzu na majetok dlžníka a povoleniu reštrukturalizácie dlžníka. Nie je vylúčené, aby súd konkurzné alebo reštrukturalizačné konanie začal, tieto konania sa však *ex lege* prerušujú. Rovnaký osud postihne už prebiehajúce konkurzné alebo reštrukturalizačné konanie.

Rovnaký účinok ako dočasná ochrana má však už aj samotné začatie konania o povolení verejnej preventívnej reštrukturalizácie bez poskytnutia dočasnej ochrany. Podľa § 16 ods. 1 ZKR ak počas konkurzného konania začne konanie o povolení verejnej preventívnej reštrukturalizácie, konkurzné konanie sa do povolenia alebo zastavenia verejnej preventívnej reštrukturalizácie prerušuje. Účinky pasívnej konkurznej imunity by tak počas verejnej preventívnej reštrukturalizácie mali nastúpiť bez ohľadu na poskytnutie dočasnej ochrany.

Účinky začatia reštrukturalizačného konania: Ustanovenia § 16 ZKR, 113 ods. 4 ZKR
Z § 16 ods. 1 ZKR vyvodzujeme, že začatie reštrukturalizačného konania síce nebráni začatiu konkurzného konania, konanie sa však *ex lege* preruší až do povolenia reštrukturalizácie.³³ Povolením reštrukturalizácie sa konkurzné konanie uznesením súdu zastaví.

Ustanovenie § 113 ods. 4 ZKR spomenieme len v krátkosti, keďže dopĺňa účinky začatého reštrukturalizačného konania, a to vo vzťahu k možnosti začať iné reštrukturalizačné konanie. Je logické, že začaté reštrukturalizačné konanie bráni tomu, aby voči tomu istému dlžníkovi začalo iné reštrukturalizačné konanie. Takýto návrh súd odmietne. Ustanovenie viac ako ochranu dlžníka sleduje v tomto bode skôr poriadok vecí.

Exekučná imunita, ktorá bráni vedeniu exekučného alebo obdobného vykonávacieho konania na vymoženie pohľadávok veriteľov voči dlžníkovi

Dočasná ochrana: Ustanovenie § 20 ods. 3 ZoRHÚ

Počas dočasnej ochrany nie je možné viesť exekúciu alebo obdobné vykonávacie konanie na vymoženie väčšiny pohľadávok voči dlžníkovi. Textácia § 20 ods. 3 ZoRHÚ dáva jasne najavo, že dočasná ochrana nebráni začatiu týchto konaní, vylúčené je len pokračovať v nich. Exekučné a obdobné vykonávacie konania začaté počas dočasnej ochrany sa preto *ex lege* prerušia.

Exekučná imunita nie je absolútna, mimo jej rozsah sa dostáva nútené vymoženie tých pohľadávok, ktoré vznikli v súvislosti s realizáciou spoločných programov Slovenskej republiky a EÚ financovaných z fondov EÚ, boli priznané rozhodnutím niektorej zložky v rámci štruktúry EÚ, ďalej pohľadávok niektorých subjektov verejnej správy, a to daňových nedoplatkov, colných dlhov, pokút a iných platieb uložených colnými orgánmi podľa colných predpisov, a v kontexte § 20 ods. 10 ZoRHÚ môžeme povedať, že aj pohľadávok zamestnancov.

Ak si uvedomíme, že § 10 ods. 2 písm. d) ZoRHÚ vylučuje povolenie verejnej preventívnej reštrukturalizácie, ak vo vzťahu k dlžníkovi prebieha exekučné konanie alebo obdobné vykonávacie konanie na vymoženie peňažného nároku, môže sa § 20 ods. 3 ZoRHÚ javiť ako nadbytočný. Jeho textu je však potrebné rozumieť tak, že sa svojím účinkom sústreďuje na exekučné alebo obdobné vykonávacie konania, ktoré dlžníkovi len potenciálne hrozia s tým cieľom, aby sa zabránilo ich vedeniu (nie však začatiu).

Účinky začatia reštrukturalizačného konania: Ustanovenia § 114 ods. 1 písm. b) ZKR, § 120 ods. 2 ZKR

³³ Rovnako § 16 ZKR vysvetľuje aj ĎURICA, M. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár. 4. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2021. s. 891.

Po začatí reštrukturalizačného konania nie je možné vôbec začať exekučné alebo obdobné vykonávacie konanie pre pohľadávku, ktorá sa v reštrukturalizácii uplatňuje prihláškou. Už začaté konania sa *ex lege* prerušia.

Oproti exekučnej imunite z dočasnej ochrany vidieť niekoľko zásadných rozdielov. Exekučná imunita pôsobí nielen smerom k potenciálne hroziacim exekučným konaniam, ale aj k tým, ktoré už prebiehajú. Exekučná imunita ani v tomto prípade nie je absolútna, jej účinky sú však zúžené len na tie pohľadávky veriteľov, ktoré sa v rámci reštrukturalizácie prihlasujú prihláškou; ide o pohľadávky, ktoré vznikli do zverejnenia uznesenia súdu o začatí reštrukturalizačného konania v insolvenčnom registri.³⁴ Ohľadom týchto pohľadávok exekučné alebo obdobné vykonávacie konanie ani len nezačne.

Mimo exekučnú imunitu ostávajú pohľadávky, ktoré vznikli voči dlžníkovi počas reštrukturalizačného konania, pracovnoprávne nároky, na ktoré nárok vznikol za obdobie kalendárneho mesiaca, v ktorom došlo k začatiu reštrukturalizačného konania, odmena správcu a nepeňažné pohľadávky.³⁵

Základné koncepčné riešenie oboch exekučných imunít sa líši. Kým pri dočasnej ochrane smeruje k potenciálne hroziacim exekúciám, bez ohľadu na moment vzniku pohľadávky, pre moratórium v rámci insolvenčnej reštrukturalizácie je kľúčový práve časový faktor vzniku vymáhanej pohľadávky, resp. skutočnosť, či vymáhaná pohľadávka vznikla pred alebo po začatí reštrukturalizačného konania.

Osobitné pravidlá pre prednostné uspokojovanie nových a nespriaznených pohľadávok

Dočasná ochrana: Ustanovenia § 20 ods. 4 ZoRHÚ, § 2 ods. 1 písm. o) a p) ZoRHÚ

S dočasnou ochranou nastupuje osobitné pravidlo plnenia záväzkov, ktorého podstatu možno zhrnúť ako prednostné plnenie nového záväzku pred starým záväzkom a nespriazneného záväzku pred spriazneným záväzkom. Novým záväzkom sa pritom rozumie ten, ktorý vznikol od začiatku kalendárneho mesiaca, v ktorom sa poskytla dočasná ochrana, starým záväzkom je zase ten, ktorý vznikol pred začiatkom kalendárneho mesiaca, v ktorom sa poskytla dočasná ochrana. Účelom je posilniť prevádzkyschopnosť podniku dlžníka.³⁶

Účinky začatia reštrukturalizačného konania: Ustanovenie § 120 ods. 2 ZKR

Typovo porovnateľné pravidlo pre rámec insolvenčnej reštrukturalizácie možno vidieť v § 120 ods. 2 ZKR o tzv. prednostných pohľadávkach. Tieto sa do reštrukturalizačného plánu nezahrňujú a dlžník by ich mal byť schopný plniť v štandardnom režime. Aj to totiž môže indikovať, aká je jeho skutočná ekonomická životaschopnosť.³⁷ Zopakujeme, že ide predovšetkým o nové dlhy, ktoré vznikli po začatí reštrukturalizačného konania. Nerozlišuje sa pritom, či sú spriaznené alebo nespriaznené.

Ochrana pred výkonom zabezpečovacieho práva

Dočasná ochrana: Ustanovenie § 20 ods. 5 ZoRHÚ

Dočasná ochrana znemožňuje nielen vedenie, ale aj začatie výkonu zabezpečovacieho práva na majetok dlžníka. Oproti exekučnej imunite je dočasná ochrana v tomto smere ráznejšia

³⁴ ĎURICA, M. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár. 4. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2021. s. 911.

³⁵ Podľa § 120 ods. 2 ZKR „Pohľadávky, ktoré vznikli voči dlžníkovi počas reštrukturalizačného konania, pracovnoprávne nároky, na ktoré nárok vznikol za obdobie kalendárneho mesiaca, v ktorom došlo k začatiu reštrukturalizačného konania, odmena správcu a nepeňažné pohľadávky sa v reštrukturalizácii neuplatňujú prihláškou (ďalej len „prednostné pohľadávky“). Na prednostné pohľadávky nepôsobia účinky začatia reštrukturalizačného konania ani sa nezahŕňajú do reštrukturalizačného plánu, ibaže s tým ich veritelia súhlasia.“

³⁶ Dôvodová správa k Zákonu o riešení hroziaceho úpadku, s. 43. [online] [cit. 1. októbra 2025]. Dostupné online: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=505070>.

³⁷ ĎURICA, M. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár. 4. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2021. s. 909.

a vylučuje výkon zabezpečovacieho práva vo vzťahu k akýmkoľvek pohľadávkam veriteľov s výnimkou pracovnoprávných nárokov zamestnancov dlžníka.

Účinky začatia reštrukturalizačného konania: Ustanovenie § 114 ods. 1 písm. c) ZKR
Začatie reštrukturalizačného konania bráni začatiu alebo pokračovaniu vo výkone zabezpečovacieho práva na majetok patriaci dlžníkovi, avšak len vo vzťahu k tým pohľadávkam, ktoré sa v reštrukturalizácii uplatňujú prihláškou. Oproti dočasnej ochrane je v tomto bode účinok začatia konania užší.

Zákaz započítania pohľadávok

Dočasná ochrana: Ustanovenie § 20 ods. 6 ZoRHÚ

Vylúčené je akékoľvek započítanie spriaznených pohľadávok voči dlžníkovi; započítavať teda jednostranne nemôžu ani dlžník, ani veritelia, a prípustná nie je ani dohoda medzi nimi.

Účinky začatia reštrukturalizačného konania: Ustanovenie § 114 ods. 1 písm. f) ZKR
Po začatí reštrukturalizačného konania nie je možné voči dlžníkovi započítavať pohľadávky, ktoré sa v reštrukturalizácii uplatňujú prihláškou. Zákaz započítavať sa teda týka tzv. starých dlhov a len vo vzťahu k jednostrannému započítaniu veriteľa. Započítanie na základe dohody alebo jednostranného započítacieho prejavu vôle dlžníka ostáva vo vzťahu k tzv. starým dlhom naďalej možné. Možnosť započítavať tzv. prednostné pohľadávky ostáva týmto ustanovením nedotknutá.³⁸

Obmedzenia pre zánik a zmenu obsahu zmluvných záväzkových vzťahov dlžníka

Dočasná ochrana: Ustanovenie § 20 ods. 7 ZoRHÚ

Zamedzuje sa ukončeniu zmlúv alebo zmene ich obsahu z dôvodu omeškania dlžníka, ktoré nastalo pred poskytnutím dočasnej ochrany. Striktne trvať na pokračovaní nezmenených zmluvných vzťahov môže byť pre druhú zmluvnú stranu neúmernou alebo z hľadiska cieľov preventívnej reštrukturalizácie zbytočnou záťažou, preto § 20 ods. 7 ZoRHÚ koncipuje dve výnimky; uvedené obmedzenie neplatí, ak by druhá zmluvná strana mohla vážne ohroziť prevádzkovanie svojho podniku alebo plnenie druhej zmluvnej strany nie je nevyhnutne potrebné na zachovanie prevádzky podniku dlžníka.

Účinky začatia reštrukturalizačného konania: Ustanovenie § 114 ods. 1 písm. d) a e) ZKR

Pre omeškanie dlžníka s plnením, na ktoré druhej zmluvnej strane vznikol nárok pred začatím reštrukturalizačného konania, nemožno vypovedať zmluvu alebo od nej jednostranne odstúpiť bez výnimky. Zakázané sú tiež tzv. *ipso facto* klauzuly umožňujúce druhej zmluvnej strane vypovedať zmluvu uzatvorenú s dlžníkom alebo od nej odstúpiť z dôvodu reštrukturalizačného konania alebo konkurzného konania.

Obmedzenie dlžníka vo výkone činnosti

Dočasná ochrana: Ustanovenie § 20 ods. 1 ZoRHÚ

Pokiaľ veritelia nepodmienili súhlas s poskytnutím dočasnej ochrany podľa § 17 ods. 1 ZoRHÚ povinným schvaľovaním vybraných úkonov zo strany poradcu, platí zákonný režim dispozičných obmedzení uvedený v § 19 ods. 2 ZoRHÚ. Počas dočasnej ochrany môže dlžník bez obmedzení realizovať len tie úkony, pri ktorých sa podstatne nemení skladba jeho majetku, záväzkov alebo záväzkových vzťahov, ostatné len so súhlasom veriteľského výboru.

³⁸ Ustanovenie § 120 ods. 2 ZKR.

<p>Účinky začatia reštrukturalizačného konania: Ustanovenie § 114 ods. 1 písm. a) ZKR Dlžník je povinný obmedziť výkon svojej činnosti na bežné právne úkony;³⁹ iné právne úkony dlžníka podliehajú súhlasu správcu, ktorý vypracoval posudok.</p>
<p>Spočívanie niektorých lehôt</p>
<p>Dočasná ochrana: Ustanovenie § 20 ods. 9 ZoRHÚ Počas dočasnej ochrany spočívajú lehoty na uplatnenie práva voči dlžníkovi a lehoty na uplatnenie odporovacieho práva.</p>
<p>-----</p> <p>Účinky začatia reštrukturalizačného konania: Porovnateľný účinok neexistuje</p>
<p>Nemožnosť ukončiť financovanie dlžníka</p>
<p>Dočasná ochrana: Ustanovenie § 20 ods. 8 ZoRHÚ Veriteľ nemôže ukončiť financovanie dlžníka, ktoré bolo dohodnuté pred poskytnutím dočasnej ochrany z dôvodu, že dlžník neplní dohodnuté podmienky spočívajúce v plnení finančných ukazovateľov.</p>
<p>-----</p> <p>Účinky začatia reštrukturalizačného konania: Porovnateľný účinok neexistuje</p>
<p>Nemožnosť realizovať korporáčne premeny</p>
<p>Dočasná ochrana: Porovnateľné pravidlo neexistuje</p>
<p>-----</p> <p>Účinky začatia reštrukturalizačného konania: Ustanovenie § 114 ods. 1 písm. g) ZKR Premeny a cezhraničné premeny spoločnosti v zmysle zákona č. 309/2023 Z. z. o premenách obchodných spoločností a družstiev a o zmene a doplnení niektorých zákonov nie je možné realizovať.</p>
<p>Cezhraničné účinky moratórií</p>
<p>Dočasná ochrana: Podľa súčasne platného právneho stavu dočasná ochrana dlžníka nedokáže presiahnuť hranice slovenskej jurisdikcie.</p>
<p>-----</p> <p>Reštrukturalizačné konanie: Je automaticky uznané a priznávajú sa mu cezhraničné účinky v zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EU) 2015/848 z 20. mája 2015 o insolvenčnom konaní (prepracované znenie).</p>
<p>Ustanovenie správcu</p>
<p>Dočasná ochrana: Ustanovenia § 11 ods. 2 písm. a) ZoRHÚ, § 26 ZoRHÚ Ustanovenie správcu počas verejnej preventívnej reštrukturalizácie je obligatórne len v určitých prípadoch, jedným z nich je poskytnutie dočasnej ochrany. Pre dlžníka to zároveň znamená aj vznik nákladov spojených s úhradou jeho odmeny. Výška odmeny správcu vo verejnej preventívnej reštrukturalizácii a insolvenčnej reštrukturalizácii je upravená rovnako,⁴⁰ celková suma však bude pravdepodobne nižšia vzhľadom na predpokladaný kratší priebeh konania.⁴¹</p>
<p>-----</p> <p>Reštrukturalizačné konanie: Vyhláška MS SR č. 665/2005 Z. z. ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov</p>

³⁹ Bežné právne úkony vymedzuje pozitívne a negatívne § 10 ZKR.

⁴⁰ Pozri § 6 vyhlášky MS SR č. 195/2022 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 111/2022 Z. z. o riešení hroziaceho úpadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁴¹ Pozri bližšie porovnanie k tomu od DOLNÝ, J. Nákladovosť reštrukturalizačných procesov pri odpise pohľadávok. In: Právo, obchod, ekonomika XII. Košice : Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach, 2023, s. 71.

Správca sa ustanovuje obligatórne v každom jednotlivom prípade insolvenčnej reštrukturalizácie a vzniká mu nárok na odmenu podľa označenej vyhlášky.

4. Zhrnutie rozdielov a podobností: Čiastkové závery

Porovnanie potvrdilo, že obe moratória sa v mnohých smeroch líšia. Zaujímalo nás, či a ako, v akej miere môže ísť o reflexiu na rozdielnu úroveň finančných ťažkostí dlžníka, ku ktorej riešeniu majú prispieť. Ak má dočasná ochrana pôsobiť pri menej vážnych finančných ťažkostiach dlžníka, potom potreba jej získania nemusí byť východiskovo taká akútna ako v prípade úpadku dlžníka. Preto rozdielu medzi automatickou ochranou v insolvenčnej reštrukturalizácii a poskytovanou ochranou v rámci verejnej preventívnej reštrukturalizácii rozumieme. Domnievame sa, že rozdiely v dĺžke trvania oboch moratórií vo svojej podstate tiež reflektujú na odlišný priebeh konaní. Oproti insolvenčnej reštrukturalizácii sa nepredpokladá niekoľko mesačné trvanie verejnej preventívnej reštrukturalizácie.⁴² Trvanie dočasnej ochrany tri mesiace s možnosťou jej predĺženia o ďalšie tri mesiace sa preto javí adekvátne k priebehu, aký sa od verejnej preventívnej reštrukturalizácie očakáva.⁴³

V otázke podmienok, ktoré dlžník musí splniť, aby dočasnú ochranu získal sme už vyššie konštatovali určitý praktický paradox. Ak má byť jej poskytnutie podmienené výlučne len súhlasom určitej masy veriteľov, domnievame sa, že v tomto prevedení právna úprava nešla po hľadani balansu v postavení dlžníka a veriteľov. Z nášho pohľadu ide o inštitút, ktorého sťažná dostupnosť môže byť jedným z kľúčových faktorov, prečo dlžník nesiahne po verejnej preventívnej reštrukturalizácii pri riešení svojich finančných ťažkostí.⁴⁴

Na druhej strane sa v otázke rozsahu a účinkov oboch moratórií v niektorých momentoch môže zdať, že dočasná ochrana pôsobí ráznejšie a v ochranných efektoch dokáže prekonať aj účinky insolvenčnej reštrukturalizácie, najmä tých, ktoré z pohľadu dlžníka môžu byť kľúčové. Ide o rozsah veriteľov, voči ktorým dočasná ochrana pôsobí, šírka exekučnej imunity, či úplný zákaz výkonu zabezpečovacieho práva. Vzťah medzi úrovňou finančných ťažkostí dlžníka a účinkami moratórií sa preto neukazuje ako priamočiary.

V konečnom zhodnotení sa javí, že za náročnejšími podmienkami získania dočasnej ochrany stojí v niektorých bodoch jej silnejší efekt. Či takéto rozloženie síl predstavuje vhodný balans v postavení dlžníka a veriteľov, na ktorom by dočasná ochrana mala byť podľa bodu 35 Preambuly SRI vyvstávaná, môžeme diskutovať.⁴⁵ Predstava európskeho zákonodarcu vyjadrená v uvedenej smernici totiž predstavuje tiež esenciálny faktor, ktorý zákonodarca pri koncipovaní právnej úpravy dočasnej ochrany musel zohľadniť.

⁴² Doteraz jediná uskutočnená verejná preventívna reštrukturalizácia trvala približne dva mesiace. Pozri vyhľadávanie v Obchodnom vestníku. [online] [cit. 2. októbra 2025]. Dostupné online: <https://obchodnyvestnik.justice.gov.sk/ObchodnyVestnik/Web/Detail.aspx?IdOVod=3565&csrt=15884338895689989782>.

⁴³ Podľa § 41 ods. 1 ZoRHÚ „Ak súd povolí verejnú preventívnu reštrukturalizáciu, dlžník zvolá schvaľovaciu schôdzu tak, aby sa konala najskôr 45 dní a najneskôr 70 dní od povolenia verejnej preventívnej reštrukturalizácie. Schvaľovaciu schôdzu vedie dlžník.“

⁴⁴ V tejto súvislosti pozri tiež GANT, J. L. a kol. The EU Preventive Restructuring Framework: in Extra Time? (October 8, 2021). (2021). p. 5. Dostupné online: <https://ssrn.com/abstract=3938867>, DURAČINSKÁ, J., MAŠUROVÁ, A. Preventívne formy riešenia hroziaceho úpadku (transpozícia smernice (EÚ) 2019/1023 o reštrukturalizácii a insolvenčnej komparatívneho pohľadu). Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2023, 64 s. alebo GURREA-MARTINEZ, A. The Myth of Debtor-Friendly or Creditor-Friendly Insolvency Systems: Evidence from a New Global Insolvency Index. Singapore Management University Yong Pung How School of Law Research Paper 4/2023. Dostupné online: <https://ssrn.com/abstract=4557414>.

⁴⁵ O potrebe nájsť vhodný balans v riešení dočasnej ochrany hovorí aj dôvodová správa k návrhu Smernice o reštrukturalizácii a insolvenčnej. Pozri dôvodovú správu k návrhu smernice, s. 30. [online] [cit. 6. októbra 2025]. Dostupné online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016PC0723&from=en>.

III. PREDINSOLVENČNÉ MORATÓRIUM PODĽA SMERNICE O REŠTRUKTURALIZÁCIÍ A INSOLVENCIÍ: ČO BOLO MOŽNÉ UROBIŤ INAK?

O Smernici o reštrukturalizácii a insolvenčnej ochrane je dobre známe, že v otázke preventívnej reštrukturalizácie priniesla len minimálnu mieru harmonizácie a v riešení mnohých (aj koncepčných) otázok ponechala národným legislatívam značný priestor pre koncipovanie vlastných riešení. To, ako tento priestor voľnosti napokon využil slovenský zákonodarca v úprave dočasnej ochrany sme už ukázali, teraz by sme k tomu chceli doplniť, aké mantinely dané z úrovne práva EÚ musel náš zákonodarca rešpektovať a aké iné možnosti mohol v tejto súvislosti zvažovať.⁴⁶

1. Časový faktor: Začiatok a doba trvania moratórií

Oproti slovenskému riešeniu smernica nutne netrvá na tom, aby dlžník mohol požiadať o moratórium len spolu s návrhom na povolenie preventívnej reštrukturalizácie. V tomto duchu ani začiatok moratória nutne nespája so začatím preventívnej reštrukturalizácie. Kedy a za akých okolností nastúpia účinky predinsolvenčného moratória ponechala smernica na národné legislatívy. Preto ak slovenské riešenie časovo ohraničuje dlžníka v možnosti žiadať o poskytnutie dočasnej ochrany, ide o obmedzenie z dielne slovenského zákonodarcu.

S cieľom nájsť vhodný balans v postavení dlžníka a veriteľov obmedzuje smernica trvanie moratória štyrmi mesiacmi⁴⁷ s možnosťou predĺženia s maximálnou dobou trvania dvanásť mesiacov.⁴⁸ Slovenský zákonodarca tak v trvaní dočasnej ochrany išiel mierne pod limit, ktorý mu ukladá európska úprava.

2. Moratórium: Automatická alebo poskytnutá ochrana dlžníka?

Zásadná otázka, ponechaná však výlučne na národných zákonodarcov. Voľnosť vo výbere riešenia vyvodzujeme z článku 2 bod 1, odsek 4 Smernice o reštrukturalizácii a insolvenčnej ochrane, ktorá moratórium označuje ako „prerušenie jednotlivých konaní, v ktorých dochádza k vymáhaniu nárokov“ a vymedzuje ako „dočasné pozastavenie uplatňovania práva veriteľa vymáhať pohľadávku voči dlžníkovi povolené súdnym alebo správnym orgánom alebo uplatňované zo zákona...“ Moratórium uplatňované zo zákona vnímame ako automaticky dané dlžníkovi. Prieskumom viacerých komparatívnych štúdií⁴⁹ sme zistili, že drvivá väčšina členských štátov EÚ dokáže dlžníkovi poskytnúť moratórium na základe rozhodnutia súdneho alebo správneho orgánu; snáď len s výnimkou Chorvátska,⁵⁰ sa nám nepodarilo nájsť národnú úpravu, kde moratórium nastupuje automaticky so začatím preventívnej reštrukturalizácie. V tomto bode sa slovenský zákonodarca koncepčne neodchýlil od absolútnej väčšiny

⁴⁶ Detailné zhrnutie ako pomôcka pre národných zákonodarcov pri implementácii Smernice o reštrukturalizácii a insolvenčnej ochrane priniesol už Ben Schuijling pod záštitou INSOL Europe. Pozri SCHUIJLING, B., Stay of individual enforcement actions, INSOL Europe, 2020. [online] [cit. 8. októbra 2025]. Dostupné online: <https://www.insol-europe.org/publications/guidance-notes>.

⁴⁷ Podľa článku 6 bod 6 SRI „Prvotné trvanie prerušenia jednotlivých konaní, v ktorých dochádza k vymáhaniu nárokov, sa obmedzuje na obdobie najviac štyroch mesiacov.“

⁴⁸ Podľa článku 6 bod 8 SRI „Celkové trvanie prerušenia jednotlivých konaní, v ktorých dochádza k vymáhaniu nárokov, vrátane predĺženia a obnovení, nesmie presiahnuť dvanásť mesiacov.“

⁴⁹ BOON, J. M. G. J., KOSTER, H., VRIESENDORP, R. D. Implementation of the EU Preventive Restructuring Directive. Vol. 1, Business and Law Research Network Series No. 1, Den Haag: Eleven, 2023, 280 p., Comparative guide to the law transposing the "Preventive Restructuring and Insolvency" Directive of 20 June 2019 [online] [cit. 07. októbra 2025]. Dostupné online: <https://ssm-italia.eu/wp-content/uploads/2023/10/EN-COMPARATIVE-LAW-GUIDE-INSOLVENCY-2-EU-CIP2.pdf>, SCHÖNFELD, J., KUDĚJ, M., HAVEL, B., SPRINZ, P. a kol. 2023: Start preventivní restrukturalizace. Nová šance pro podnikatele, nebo velký problém pro věřitele? Praha : C. H. Beck, 2023, s. 125 an.

⁵⁰ BILIĆ, A., BRATKOVIĆ, M. Pre-Insolvency Proceedings in Croatia: Genuine Restructuring or Just a Facade? In: HERO online (Herstructuring & Recovery online). [online] [cit. 7. októbra 2025]. Dostupné online: <https://www.online-hero.nl/art/5007/special-issue-preventive-restructuring-17-pre-insolvency-proceedings-in-croatia-genuine-restructuring-or-just-a-facade>.

národných úprav EÚ. Podmienky, ktoré musí dlžník splniť, aby mu príslušný orgán moratórium poskytol, smernica neharmonizuje; a práve v tomto bode nastupujú naprieč členskými štátmi nemalé odlišnosti. Pripomeňme, že slovenské riešenie podmieňuje poskytnutie dočasnej ochrany súhlasom určitej skupiny veriteľov. Až praktická skúsenosť môže ukázať, či takéto riešenie zbytočne nesťažuje dostupnosť dočasnej ochrany aj tam, kde by mohla ozdravenie dlžníka zásadne podporiť.

Smernica tiež ponúkla členským štátom EÚ možnosť priznať súdnym alebo správnym orgánom oprávnenie zamietnuť povolenie moratória, ak nie je nevyhnutné, alebo ak by to nesledovalo účel, ktorý má moratórium plniť.⁵¹ Do slovenského riešenia dočasnej ochrany táto úprava nebola premietnutá, a ako sme už uviedli vyššie, slovenský súd nemá priestor posudzovať otázky vhodnosti, či nutnosti dočasnej ochrany; ak už raz dlžník predložil súhlas potrebnej väčšiny veriteľov podľa § 17 ods. 1 ZoRHÚ, súd nemá inú možnosť, ako dočasnú ochranu poskytnúť. Otázka nutnosti a účelu moratória je tak prakticky ponechaná na posúdenie veriteľom v rámci prejavenej súhlasu alebo nesúhlasu.

3. Rozsah a účinky moratoria

Rozsah predinsolvenčného moratória dostal v smernici pružné ohraničenie. V tomto smere ponúkol článok 6 bod 3 SRI predstavu všeobecného moratória, ktoré sa vzťahuje na všetkých veriteľov, alebo obmedzeného, ktorého účinky sa vzťahujú len na jedného alebo viacerých veriteľov, prípadne kategórie veriteľov. Túto variabilitu v rozsahu moratória, vieme, že slovenský zákonodarca nepreniesol do úpravy dočasnej ochrany. Ako sme už uviedli, rozsah dočasnej ochrany nemôže dlžník modifikovať a jej účinky koncentrovať len na určitých veriteľov.

Ak účelom moratória má byť podpora rokovaní o reštrukturalizačnom pláne,⁵² alebo aj umožniť dlžníkovi pokračovať v prevádzke, či aspoň zachovať hodnotu jeho majetku počas rokovaní,⁵³ je otázne, či je v každom prípade nutné, aby moratórium malo z hľadiska rozsahu taký široký záber, ako poskytuje dočasná ochrana. Domnievame sa, že práve v tomto bode by malo byť azda najvýraznejšie vidieť rozdiel medzi predinsolvenčným moratóriom a účinkami začatia insolvenčného reštrukturalizačného konania, daný odlišnou úrovňou finančných ťažkostí dlžníka, ktoré majú oba nástroje napomôcť riešiť.

Uvedomujeme si však, že otázka rozsahu moratória predstavuje komplexnejší problém, ktorého riešenie je podmienené aj inými faktormi, napríklad možnosťou viesť neuniverzálnu preventívnu reštrukturalizáciu, v rámci ktorej dlžník rokuje o riešení svojich finančných ťažkostí len s niektorými, vybranými veriteľmi.⁵⁴ Pripomenieme, že (slovenská) verejná preventívna reštrukturalizácia je postavená skôr na princípe univerzality, v ktorom dlžník nemá priestor voľne určiť plánom dotknutých a nedotknutých veriteľov. Neverejná preventívna reštrukturalizácia síce môže byť vedená len vo vzťahu k veriteľom, ktorí podliehajú dohľadu Národnej banky Slovenska alebo inej obdobnej inštitúcie v zahraničí,⁵⁵ v jej rámci však dlžník vôbec nemá k dispozícii nástroj dočasnej ochrany, preto o nej v rámci príspevku ani neuvažujeme.

Rozsah moratória mohol slovenský zákonodarca zúžiť aj vylúčením niektorých pohľadávok spod jeho účinkov, za podmienky, že „*nie je pravdepodobné, že by vymáhanie nárokov ohrozilo reštrukturalizáciu podniku; alebo ak by prerušenie viedlo k nespravodlivému poškodeniu*

⁵¹ Pozri bod 32 Preambuly spolu s článkom 6 bod 1 SRI.

⁵² Článok 6 bod 1 SRI.

⁵³ Bod 32 Preambuly SRI.

⁵⁴ PAULUS, G. CH., DAMMANN, R. European Preventive Restructuring. Directive (EU) 2019/1023. Article-by-Article Commentary. München : C. H. Beck, 2021, p. 143.

⁵⁵ Pozri § 50 ZoRHÚ.

veriteľov, ktorí majú tieto pohľadávky.“⁵⁶ Na tomto základe sa mimo exekučnú imunitu dostali pohľadávky, ktoré vznikli v súvislosti s realizáciou spoločných programov Slovenskej republiky a EÚ financovaných z fondov EÚ, boli priznané rozhodnutím niektorej zložky v rámci štruktúry EÚ, pohľadávok niektorých subjektov verejnej správy.⁵⁷

Úprava účinkov predinsolvenčného moratória, resp. jazykom smernice „*prerušenia jednotlivých konaní, v ktorých dochádza k vymáhaniu nárokov*“ vykazuje oproti zvyšnej časti smernice azda najvyšší stupeň harmonizácie.⁵⁸ Účinky dočasnej ochrany v mnohom preto zodpovedajú harmonizovanej úprave, sústredenej najmä do článku 7 SRI.⁵⁹ Nad to ešte slovenský zákonodarca doprial dočasnej ochrane aj niektoré ďalšie účinky, napríklad spočívajúce niektorých lehôt,⁶⁰ úplný zákaz započítania spriaznených pohľadávok,⁶¹ alebo obmedzenie dlžníka vo výkone činnosti.⁶²

IV. INŠPIRÁCIA Z ČESKEJ REPUBLIKY: PREDINSOLVENČNÉ MORATÓRIUM

Aj v Českej republike sa v súvislosti s implementáciou Smernice o reštrukturalizácii a insolvenčnej príjme prijímal nový zákon, a to Zákon o preventívnej reštrukturalizácii.⁶³ Preventívna reštrukturalizácia, ktorú priniesol, má koncepčne len pramálo spoločné so slovenskou verejnou preventívnou reštrukturalizáciou. Oproti slovenskému riešeniu je jej esenciálnou črtou tzv. konsenzuálny princíp; preventívna reštrukturalizácia prebieha ako súkromnoprávne vyjednávanie dlžníka a jeho veriteľov so zásahmi súdu len tam, kde vznikne potreba posilniť postavenie dlžníka pri vyjednávaní, vylúčiť zmarenie postupu zo strany veriteľov, či naopak ochrániť veriteľov pred nepoctivým konaním dlžníka.⁶⁴ Nasledujúce časti prinesú porovnanie moratórií v preventívnych reštrukturalizáciách z jurisdikcie Českej a Slovenskej republiky, zistené rozdiely však nie je vhodné vnímať len čisto mechanicky. Porovnávané moratória sa totiž aplikujú v koncepčne odlišných mechanizmoch ozdravenia dlžníka. Uvedomujeme si preto, že české riešenie môže byť ako zdroj inšpirácie prijímané len s určitou dávkou komparatívnej opatrnosti.

1. Časový faktor: Začiatok a doba trvania moratórií

Porovnateľný ekvivalent k tomu, čo v podmienkach Slovenskej republiky pokrýva dočasná ochrana, predstavuje v rámci českej preventívnej reštrukturalizácie tzv. všeobecné moratórium.⁶⁵ Nejde však o jediné predinsolvenčné moratórium svojho druhu. Okrem neho môže dlžník požadovať tzv. individuálne moratórium, ktoré oproti všeobecnému moratóriu

⁵⁶ Pozri článok 6 bod 4 SRI.

⁵⁷ Dôvodová správa k Zákonu o riešení hroziaceho úpadku, s. 43. [online] [cit. 8. októbra 2025]. Dostupné online: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=505070>.

⁵⁸ Pozri článok 7 SRI.

⁵⁹ Ale aj v článku 2 bod 1 odsek 4 SRI o pozastavení súdneho, správneho alebo iného konania, v ktorom dochádza k vymáhaniu pohľadávky veriteľa alebo práva na mimosúdne zaistenie alebo speňaženie majetku alebo podniku dlžníka.

⁶⁰ Ustanovenie § 20 ods. 9 ZoRHÚ.

⁶¹ Ustanovenie § 20 ods. 6 ZoRHÚ.

⁶² Ustanovenie § 20 ods. 1 ZoRHÚ.

⁶³ Zákon č. 284/2023 Sb. o preventívnej reštrukturalizácii, ďalej v skratke aj ako len „Zákon o preventívnej reštrukturalizácii“ alebo „ZoPR“.

⁶⁴ Dôvodová správa k Zákonu o preventívnej reštrukturalizácii, s. 52. [online] [cit. 13. októbra 2025]. Dostupné online: https://www.aspi.cz/products/lawText/7/321382/1/2/duvodova-zprava-c-lit321382cz-duvodova-zprava-k-zakonu-c-284-2023-sb-o-preventivni-restrukturalizaci#c_9911. Viac o koncepcii českej preventívnej reštrukturalizácii aj ZEMANDLOVÁ, A. Procesní aspekty preventivní restrukturalizace. Praha : C. H. Beck, 2024, s. 62 an. alebo aj MATOUŠKOVÁ, H. The Implementation of the Directive on Preventive Restructuring: A Practical Approach to Individual Moratorium and other implementation issues. In: ACTA UNIVERSITATIS CAROLINAE – IURIDICA, No. 3, 2025, s. 177 – 193.

⁶⁵ Pozri § 73 ZoPR.

pôsobí len voči určitému veriteľovi.⁶⁶ Oproti slovenskej dočasnej ochrane dlžník nie je časovo obmedzený v možnosti siahnúť po moratóriu. Obe môže totiž navrhnúť kedykoľvek od začatia preventívnej reštrukturalizácie do nadobudnutia účinnosti reštrukturalizačného plánu. Ochrana individuálneho moratória môže dokonca využiť aj skôr, a to ešte pred začatím preventívnej reštrukturalizácie, ako nástroj na vytvorenie vhodných podmienok na jej začatie.⁶⁷ Začatím preventívnej reštrukturalizácie dlžník nestráca možnosť navrhnúť moratórium aj neskôr. V tomto prevedení dokáže moratórium podstatne pružnejšie zareagovať na vývoj udalostí počas preventívnej reštrukturalizácie.

Pre obe moratória platí pravidlo 3+3. To znamená, že účinky oboch môžu trvať maximálne tri mesiace, s možnosťou jedného predĺženia o ďalšie tri mesiace.⁶⁸ V návrhu však môže dlžník požadovať aj kratšie trvanie. Celkové trvanie moratórií ohraničil zákon maximálnou dobou trvania 12 mesiacov.⁶⁹ V rámci takto nastaveného časového limitu môže dlžník postupne užívať ako všeobecné, tak individuálne moratórium, prípadne ich rôzne kombinácie; prípustný je tiež súbeh individuálnych moratórií maximálne však voči trom rôznym veriteľom. Z pohľadu maximálnej doby trvania je podstatné, že doba trvania každého jednotlivého moratória sa započítava do celkovej maximálnej doby trvania moratórií.⁷⁰

2. Moratórium: Automatická alebo poskytnutá ochrana dlžníka?

Rovnako ako na Slovensku, účinky všeobecného a individuálneho moratória nenastupujú automaticky. Ak chce dlžník ťažiť z ich ochranných efektov, musí oň požiadať súd a len súd môže moratórium vyhlásiť. V tomto bode podobnosti porovnávaných úprav končia. Rozdielne od slovenskej dočasnej ochrany sú totiž podpora veriteľov, resp. ich súhlas, pri rozhodovaní súdu o vyhlásení moratória bezpredmetné. Niektorí autori vnímajú takéto riešenie ako odpadnutie častej prekážky vo vyhlásení moratória.⁷¹

Český zákonodarca sformuloval typovo odlišné podmienky vyhlásenia moratória, ktoré sa významovo sústreďujú skôr okolo naplnenia predpokladov pre poctivý zámer podnikateľa. Podľa § 73 ods. 1 ZoPR musí návrh na všeobecné moratórium obsahovať čestné vyhlásenie podnikateľa o tom, že za posledné tri roky si splnil všetky povinnosti voči verejnému registru, do ktorého je zapísaný (napríklad zverejnil všetky účtovné závierky, výročné správy), vyhlásenie ku COMI,⁷² a vymedzenie veriteľov, na ktorých sa majú účinky všeobecného moratória vzťahovať (či postihne všetkých alebo len určité kategórie veriteľov), a niektoré ďalšie detaily. K návrhu pripája okrem iného výkaz stavu likvidity preukazujúci, že dlžník nie je v čase podania návrhu na moratórium v stave platobnej neschopnosti. Podstatné je, že súd preskúmava návrh dlžníka len z hľadiska splnenia formálnych predpokladov; nepredpokladá sa materiálny prieskum poctivosti dlžníka. Domnievame sa, že takto nastavené predpoklady pre vyhlásenie moratória kladú na dlžníka podstatne menšie nároky v porovnaní s podmienkami na získanie dočasnej ochrany.

Už prísnejšie sú sformulované podmienky, za akých môže dlžník dosiahnuť predĺženie moratória. Dlžník musí súd presvedčiť, že dosiahol dostatočný pokrok pri vyjednávaní

⁶⁶ SIKMUND, A., BROŽ, J., KAČEROVÁ, L. a kol. Zákon o preventívni reštrukturalizaci. Praktický komentář. Praha : C. H. Beck, 2023, s. 279.

⁶⁷ Ustanovenie § 85 ods. 2 ZoPR, SIKMUND, A., BROŽ, J., KAČEROVÁ, L. a kol. Zákon o preventívni reštrukturalizaci. Praktický komentář. Praha : C. H. Beck, 2023, s. 281.

⁶⁸ Ustanovenie § 76 ods. 1 v spojení s § 87 ZoPR.

⁶⁹ Ustanovenie § 76 ods. 2 ZoPR.

⁷⁰ SIKMUND, A., BROŽ, J., KAČEROVÁ, L. a kol. Zákon o preventívni reštrukturalizaci. Praktický komentář. Praha : C. H. Beck, 2023, s. 260.

⁷¹ Tamtiež, s. 248.

⁷² *Centre of (the debtor's) main interest*] v zmysle článku 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EU) 2015/848 o insolvenčnom konaní.

reštrukturalizačného plánu,⁷³ získal súhlas väčšiny dotknutých strán alebo alternatívne disponuje odôvodneným odporúčením správcu, jeho podnik je stále prevádzkyschopný a napokon, že je schopný včas platiť pohľadávky vzniknuté z prevádzky podniku počas doby trvania moratória.⁷⁴

Vedľa predĺženého moratória ponúka právna úprava aj tzv. opakované moratórium. Podmienky jeho vyhlásenia a účel sa od predĺženého moratória líšia. Návrh na vyhlásenie opakovaného moratória môže podať dlžník len v určitom medziobdobí, a to od podania návrhu na potvrdenie reštrukturalizačného plánu po rozhodnutie súdu o tomto návrhu.⁷⁵ Špecifická doba vyhlásenia podmieňuje jeho účel. Cieľom je totiž osobitná ochrana dlžníka v čase, keď už zrealizoval všetky kroky potrebné k prijatiu a potvrdeniu plánu, a jediné čo mu ostáva je vyčkať na rozhodnutie súdu.⁷⁶ Podmienkou vyhlásenia opakovaného moratória je získanie súhlasu väčšiny dotknutých strán.

Všetky vyššie popísané podmienky vyhlásenia, predĺženia a opakovania moratória, jednoznačne potvrdzujú poznatok, že v podmienkach českej preventívnej reštrukturalizácie ide o vysoko flexibilný nástroj.

3. Rozsah a účinky moratória

Rozdielne od slovenskej dočasnej ochrany, dlžník má možnosť rozsah moratórií modifikovať a ich účinky koncentrovať len smerom k niektorým veriteľom. Nejde pritom len o otázku výberu medzi všeobecným a individuálnym moratóriom, ktorého účinky smerujú len voči konkrétnemu veriteľovi. Aj v rámci všeobecného moratória môže dlžník podľa potreby navrhnúť buď jeho univerzálne účinky pôsobiace voči všetkým veriteľom alebo si vystačí s užším rozsahom, ktorý navrhne len vo vzťahu k určitej kategórii veriteľov.⁷⁷ Český zákonodarca neváhal v otázke rozsahu naplno využiť variabilitu, akú mu umožňoval článok 6 bod 3 SRI. Možnosť dlžníka vybrať si medzi všeobecným a individuálnym moratóriom, a v rámci nich tiež modifikovať ich rozsah, sú len jedným príkladom toho, ako môže dlžník pôsobiť na okruh veriteľov, ktorých sa preventívna reštrukturalizácia dotkne. Nad to všetko je to dlžník, ktorý v konečnom dôsledku určuje konkrétne fórum veriteľov, s ktorými rokuje o svojej reštrukturalizácii.⁷⁸ V českom riešení preventívnej reštrukturalizácie sa naplno prejavil princíp neuniverzality, ktorého podstata spočíva v tom, preventívna reštrukturalizácia sa nemusí nutne dotknúť všetkých veriteľov dlžníka.⁷⁹ Smernica o reštrukturalizácii a insolvenčnej príslušnosti tiež pripúšťa vedenie neuniverzálnej preventívnej reštrukturalizácie, v rámci ktorej dlžník rokuje o riešení svojich finančných ťažkostí len s niektorými, vybranými veriteľmi.⁸⁰ V slovenskom riešení verejnej preventívnej reštrukturalizácie sa v tejto podobe neuniverzality neprejavuje.

⁷³ Táto podmienka zodpovedá požiadavke článku 6 bod 7 SRI.

⁷⁴ Ustanovenie § 77 ods. 1 ZoPR.

⁷⁵ Ustanovenie § 77 ods. 4 ZoPR.

⁷⁶ Dôvodová správa k Zákonu o preventívnej reštrukturalizácii, s. 124. [online] [cit. 13. októbra 2025]. Dostupné online: https://www.aspi.cz/products/lawText/7/321382/1/2/duvodova-zprava-c-lit321382cz-duvodova-zprava-k-zakonu-c-284-2023-sb-o-preventivni-restrukturalizaci#c_9911.

⁷⁷ Pozri § 73 ods. 2 písm. c) ZoPR.

⁷⁸ Podľa § 10 ZoPR zoznam dotknutých veriteľov určuje dlžník v rámci sanačného projektu. Pozri k tomu SIKMUND, A., BROŽ, J., KAČEROVÁ, L. a kol. Zákon o preventívnej reštrukturalizácii. Praktický komentár. Praha : C.H.Beck, 2023, s. 6.

⁷⁹ Článok 15 bod 2 Smernice o reštrukturalizácii a insolvenčnej príslušnosti od členských štátov v tejto súvislosti požaduje, aby „veritelia, ktorí sa nezúčastňujú na prijímaní reštrukturalizačného plánu podľa vnútroštátneho práva, neboli plánom dotknutí.“ Pozri tiež SCHÖNFELD, J. a kol. *Preventívna reštrukturalizácia. Revolúcie v oblasti sanáci podnikateľských subjektů*. Praha : C. H. Beck, 2021, s. 64.

⁸⁰ PAULUS, G. CH., DAMMANN, R. European Preventive Restructuring. Directive (EU) 2019/1023. Article-by-Article Commentary. München : C. H. Beck, 2021, p. 143.

Účinky všeobecného moratória zásadne nevybočujú z bežného rámca ochranných efektov a len s nepatrnými rozdielmi v mnohom pripomínajú účinky dočasnej ochrany. Vyššia miera podobnosti je zrejme dôsledkom vyššieho stupňa harmonizácie v otázke účinkov moratória, ktoré Smernica o reštrukturalizácií a insolvencií priniesla. Žiada sa ešte spresniť, že medzi účinkami všeobecného a individuálneho moratória sú jemné rozdiely, napríklad individuálne moratórium neposkytuje dlžníkovi aktívnu konkurznú imunitu.⁸¹

V. ZÁVER

Dočasná ochrana môže byť v procese ozdravenia dlžníka kľúčová. Kým v rámci insolvenčnej reštrukturalizácie nastupuje automaticky, v preventívnej reštrukturalizácii je situácia odlišná. Podmienky, za splnenia ktorých môže dlžník ťažiť z ochranných efektov dočasnej ochrany, nemusí byť jednoduché splniť. Ich podstata totiž spočíva v získaní súhlasu určitej masy veriteľov. V tomto bode sme vyslovili pochybnosti o vhodnosti zvoleného riešenia.⁸² Domnievame sa, že ak úsilím zákonodarcu bolo zabrániť zneužívaniu ochranných efektov dočasnej ochrany, rovnako dobre by toto mohol dosiahnuť formuláciou typovo iných podmienok, ktorých podstata by sa mala sústrediť viac na doterajšie poctivé konanie dlžníka, reálnosť a uskutočniteľnosť jeho zámeru ozdraviť sa, úroveň jeho finančných ťažkostí a v neposlednom rade na skutočnú potrebu ochrany pri dosahovaní reštrukturalizačného cieľa.

Pri porovnaní ochranných efektov dočasnej ochrany a účinkov začatia insolvenčnej reštrukturalizácie sa nám nepodarilo potvrdiť hypotézu o previazanosti moratórií a finančných ťažkostí dlžníka. Obe sa totiž v účinkoch zásadne nelíšia a v niektorých bodoch dočasná ochrana dokáže pôsobiť aj radikálnejšie, hoci jej poslaním je ochrana dlžníka, ktorý čelí menej závažným finančným ťažkostiam, oproti insolvenčnej reštrukturalizácie. Uvedomujeme si však, že v otázke účinkov dočasnej ochrany ide o výsledok implementácie Smernice o reštrukturalizácií a insolvencií, ktorá možno viac ako pri iných témach priniesla v tomto vyšší stupeň harmonizácie. Pri tomto uvedení si sme dočasnú ochranu porovnali s českým riešením. Komparácia potvrdila podobnosť na úrovni účinkov predinsolvenčných moratórií. Ukázala však mnohé rozdiely práve tam, kde Smernica o reštrukturalizácií a insolvencií ponechala širší priestor voľnosti pre národných zákonodarcov. Rozdielne od slovenského riešenia nie sú podmienky pre vyhlásenie moratória podmienené podporou veriteľov a v otázke rozsahu sa naplno ukazuje variabilita riešenia. Keďže v praktickej rovine nevidieť intenzívnu frekvenciu využívania verejnej preventívnej reštrukturalizácie, je možno na mieste otázka, či by isté uvoľnenie v podmienkach dostupnosti dočasnej ochrany alebo vyššia miera variability v jej rozsahu mohli tento trend napomôcť zvrátiť.

KLÚČOVÉ SLOVÁ

Moratórium, dočasná ochrana, preventívna reštrukturalizácia, Smernica o reštrukturalizácií a insolvencií, Zákon o konkurze a reštrukturalizácií, hroziaci úpadok

⁸¹ MATOUŠKOVÁ, H. The Implementation of the Directive on Preventive Restructuring: A Practical Approach to Individual Moratorium and other implementation issues. In: ACTA UNIVERSITATIS CAROLINAE – IURIDICA, No. 3, 2025, s. 189.

⁸² Podmienku súhlasu, či akejkoľvek podpory veriteľov pri poskytovaní/vyhlásovaní moratória sa nám nepodarilo nájsť ani v iných národných úpravách. V krátkosti sme pritom nahliadli do nemeckej úpravy predinsolvenčného moratória (*Stabilisierung*) (pozri § 49 a nasl. Unternehmensstabilisierungs und Restrukturierungsgesetz, StaRUG) alebo rakúskej úpravy predinsolvenčného moratória (*Vollstreckungssperre*) (pozri § 18 a nasl. Bundesgesetz über die Restrukturierung von Unternehmen, Restrukturierungsordnung – ReO).

KEY WORDS

Moratorium, Temporary Protection, Preventive Restructuring, Preventive Restructuring Directive, Act on Insolvency and Restructuring, Imminent Insolvency

POUŽITÁ LITERATÚRA

1. BILIĆ, A., BRATKOVIČ, M. Pre-Insolvency Proceedings in Croatia: Genuine Restructuring or Just a Facade? In: HERO online (Herstructuring & Recovery online). [online] [cit. 7. oktobra 2025]. Dostupné online: <https://www.online-hero.nl/art/5007/special-issue-preventive-restructuring-17-pre-insolvency-proceedings-in-croatia-genuine-restructuring-or-just-a-facade>.
2. BOON, J. M. G. J., KOSTER, H., VRIESENDORP, R. D. Implementation of the EU Preventive Restructuring Directive. Volume 1, Business and Law Research Network Series No. 1, Den Haag: Eleven, 2023, 280 p. ISBN 978-90-4730-186-8.
3. CUKEROVÁ, D. O ingerencii verejnej moci pri preventívnej reštrukturalizácii. In: Zásahy verejnej moci do podnikania a obchodovania: Pocta profesorovi Jánovi Husárovi. Košice : Univerzita P.J. Šafárika v Košiciach, 2022, s. 41 – 51. ISBN 978-80-574-0155-1.
4. DOLNÝ, J. Nákladovosť reštrukturalizačných procesov pri odpise pohľadávok. In: Právo, obchod, ekonomika XII. Košice : Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach, 2023, s. 67 – 73. ISBN 978-80-574-0255-8.
5. DOLNÝ, J. Testovanie úpadku a hroziaceho úpadku dlžníka z pohľadu slovenského právneho poriadku. In: STUDIA IURIDICA Cassoviensia, roč. 11, č. 2, 2023, s. 3 – 13. Dostupné online: https://sic.pravo.upjs.sk/ecasopis/112023-2/01_dolny.pdf. ISSN 1339-3995. DOI 10.33542/sic2023-2-01.
6. DURAČINSKÁ, J., MAŠUROVÁ, A. Preventívne formy riešenia hroziaceho úpadku (transpozícia smernice (EÚ) 2019/1023 o reštrukturalizácii a insolvenčii z komparatívneho pohľadu). Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2023, 64 s. ISBN 978-80-7160-688-8.
7. ĎURICA, M. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár. 4. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2021. 1496 s. ISBN 978-80-7400-846-7.
8. GANT, J. L. et al. The EU Preventive Restructuring Framework : in Extra Time? (October 8, 2021). (2021). p. 5. Dostupné online: <https://ssrn.com/abstract=3938867>.
9. GURREA-MARTINEZ, A. The Myth of Debtor-Friendly or Creditor-Friendly Insolvency Systems: Evidence from a New Global Insolvency Index. Singapore Management University Yong Pung How School of Law Research Paper 4/2023. Dostupné online: <https://doi.org/10.2139/ssrn.4557414> . DOI 10.2139/ssrn.4557414.
10. HARVEY, R. M. Chapter 11 in Transition – From Boom to Bust and into the Future. In: American Bankruptcy Law Journal, no. 81, 2007, p. 375 – 403.
11. HRABÁNKOVÁ, K. Verejná preventívna reštrukturalizácia ako sanačný proces podnikateľa v komparácii s českou právnou úpravou. In: STUDIA IURIDICA Cassoviensia. roč. 12, č. 2, 2024, s. 50 – 68. ISSN 1339-3995. Dostupné online: <https://doi.org/10.33542/SIC2024-2-04>. DOI 10.33542/SIC2024-2-04.
12. MATOUŠKOVA, H. The Implementation of the Directive on Preventive Restructuring: A Practical Approach to Individual Moratorium and other implementation issues. In: ACTA UNIVERSITATIS CAROLINAE – IURIDICA, No. 3, 2025, p. 177 – 193. DOI 10.14712/23366478.2025.501.

13. McCONMACK, G. The European Restructuring Directive and stays on creditor enforcement actions. In: *International Insolvency Review*, Vol. 30, Issue 51, 2021, p. 67 – 88. Dostupné online: <https://doi.org/10.1002/iir.1423>. DOI 10.1002/iir.1423.
14. PATERSON, S. Restructuring moratoriums through an information-processing lens. In: *Journal of Corporate Law Studies*, Vol. 23, No. 1, 2023, p. 37 – 67. [online]. [cit. 20. septembra 2025]. Dostupné online: <https://doi.org/10.1080/14735970.2023.2249149>. DOI 10.1080/14735970.2023.2249149.
15. PAULUS, G. CH., DAMMANN, R. *European Preventive Restructuring. Directive (EU) 2019/1023. Article-by-Article Commentary*. München: C. H. Beck, 2021, 297 p. ISBN 978-3-406-75350-3.
16. POSPÍŠIL, B. a kol. *Zákon o konkurze a reštrukturalizácií. Komentár. 2. vydanie*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016, 1044 s. ISBN 978-8-081-68388-6.
17. SCHÖNFELD, J. a kol. *Preventivní restrukturalizace: Revoluce v oblasti sanací podnikatelských subjektů*. Praha : C. H. Beck, 2021. 265 s. ISBN 978-80-7400-825-2.
18. SCHÖNFELD, J., KUDĚJ, M., HAVEL, B., SPRINZ, P. a kol. 2023: *Start preventivní restrukturalizace. Nová šance pro podnikatele, nebo velký problém pro věřitele?* Praha : C. H. Beck, 2023, s. 125 an. ISBN 978-80-7400-930-3.
19. SCHUIJLING, B., *Stay of individual enforcement actions*, INSOL Europe, 2020. [online] [cit. 8. októbra 2025]. Dostupné online: <https://www.insol-europe.org/publications/guidance-notes>.
20. SIKMUND, A., BROŽ, J., KAČEROVÁ, L. a kol. *Zákon o preventivní restrukturalizaci. Praktický komentář*. Praha : C. H. Beck, 2023, 396 s. ISBN 978-80-7676-479-8.
21. ZEMANDLOVÁ, A. *Procesní aspekty preventivní restrukturalizace*. Praha : C. H. Beck, 2024, 124 s. ISBN 978-80-7400-969-3.
22. *Comparative guide to the law transposing the "Preventive Restructuring and Insolvency" Directive of 20 June 2019* [online] [cit. 07. októbra 2025]. Dostupné online: <https://ssm-italia.eu/wp-content/uploads/2023/10/EN-COMPARATIVE-LAW-GUIDE-INSOLVENCY-2-EU-CIP2.pdf>.
23. *Dôvodová správa k Zákonu o riešení hroziaceho úpadku*. Dostupné online: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=505070>.
24. *Dôvodová správa k Zákonu o preventivní restrukturalizaci*. Dostupné online: https://www.aspi.cz/products/lawText/7/321382/1/2/duvodova-zprava-c-lit321382cz-duvodova-zprava-k-zakonu-c-284-2023-sb-o-preventivni-restrukturalizaci#c_9911.

KONTAKTNÉ ÚDAJE AUTORA

JUDr. Dominika Cukerová, PhD.

ORCID: 0009-0003-3595-4445

výskumná pracovníčka

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta

Katedra obchodného práva a hospodárskeho práva

Kováčska 26, P.O.BOX A-45, 040 75 Košice

Telefónne číslo: +421 908 650 229

E-mail: dominika.cukerova@upjs.sk